

До разової спеціалізованої ради ДФ 211.003
Закладу вищої освіти
«Подільський державний університет»

РЕЦЕНЗІЯ

**кандидата ветеринарних наук, доцента, завідувача кафедри
ветеринарного акушерства, внутрішньої патології та хірургії Закладу
вищої освіти «Подільський державний університет»**

КЕРНИЧНОГО Сергія Петровича

на дисертаційну роботу

**СТРОЯНОВСЬКОЇ Лілії Василівни: «Імунобіологічна реактивність
організму корів із запальним процесом молочної залози за дії
ліпосомального препарату на основі етилтіосульфанілату» на здобуття
наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 211 «Ветеринарна
медицина» галузі знань 21 «Ветеринарія» подану до захисту у разовій
спеціалізованій раді Закладу вищої освіти «Подільський державний
університет»**

Актуальність теми дисертації. Мастит корів є однією з найбільш поширених і матеріально затратних хвороб молочної худоби у всьому світі. Запалення молочної залози значною мірою впливає на виробництво молока та якість продукції, здоров'я та добробут тварин, економічний прибуток молочної промисловості та здоров'я населення.

Дослідженню етіологічних факторів маститу корів присвячені роботи багатьох вчених. З вимені хворих на мастит корів виділено понад 120 видів різних мікроорганізмів.

Для лікування субклінічного і катарального маститу корів здебільшого застосовують інтрацистернальне введення протимікробних і сульфаніламідних препаратів, при потраплянні яких у дійкову цистерну вим'я відбувається розвиток резистентних до антибіотиків патогенів.

Заборона на використання антибактеріальних препаратів для дійних корів примушує до пошуку нових ефективних та безпечних засобів. До альтернативних методів лікування запальних процесів молочної залози належить використання пробіотиків, фітопрепаратів, препаратів на основі

йоду, бактеріофагів, ліпосомальних препаратів тощо.

Зважаючи на це, проведені **Лілією СТРОЯНОВСЬКОЮ** ґрунтовні імунобіологічні дослідження, запропонована схема лікування корів за маститу ліпосомальним препаратом на основі етилтіосульфанілату, є на сьогоднішній день актуальними та сучасними, з огляду на пошук методів та засобів терапії запальних процесів молочної залози у корів без застосування антибактерійних препаратів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано в Подільському державному аграрно-технічному університеті (Заклад вищої освіти «Подільський державний університет») на кафедрі гігієни тварин та ветеринарного забезпечення кінологічної служби Національної поліції України протягом 2021 – 2023 років за ініціативною тематикою «Імунобіологічна реактивність організму корів із клінічним та субклінічним запальним процесом молочної залози за дії ліпосомальних препаратів», номер державної реєстрації 0124U002297.

Наукова новизна одержаних результатів. Вперше проведено комплексні дослідження, що характеризують мікробіологічні, біохімічні та імунологічні особливості гомеостазу організму корів за клінічного і субклінічного перебігу запальних процесів молочної залози у корів і показано ефективність нового ліпосомального препарату на основі етилтіосульфанілату за внутрішньом'язового його введення. Доповнено дані щодо характеристики мікробіоти секрету молочної залози у корів за клінічного і субклінічного перебігу маститу та чутливості основних збудників захворювання до сучасних антибактеріальних препаратів. Доведено нормалізуючий вплив компонентів нового комплексного ліпосомального препарату (з концентрацією ЕТС 1,25%) на інтенсивність процесів пероксидного окиснення ліпідів і окисної модифікації протеїнів, активність ензимів антиоксидантного захисту, активність клітинної і гуморальної ланок природного і адаптивного імунітету в крові хворих на

катаральний і субклінічний мастит корів. Вперше для популяції корів української чорно-рябої молочної породи виявлено вірогідний зв'язок алелів гена BoLA-DRB3 з соматичними клітинами молока. Встановлено асоціацію алеля BoLA-DRB3.2*22 з високою та алеля BoLA-DRB3.2*24 – низькою КСК у молоці корів. Наукова новизна підтверджена деклараційним патентом на корисну модель № 151429.

Практичне значення отриманих результатів. Використання нового комплексного ліпосомального препарату на основі етилтіосульфанілату активно впливає на приведення до фізіологічної норми гематологічного, біохімічного та імунологічного профілю крові хворих на клінічний і субклінічний мастит корів, що має практичне значення і може використовуватися як альтернативний метод його лікування у корів. Практичне значення отриманих результатів підтверджено актами впровадження у виробництво від 12.12.2023, 20.12.2023 року. Результати роботи використовуються в навчальному процесі при підготовці фахівців ОС «Магістр» за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина» у Національному університеті біоресурсів і природокористування України, Львівському національному університеті ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гжицького та Одеському державному аграрному університеті.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій.

Дисертаційна робота Строяновської Л.В. виконана на базі кафедри гігієни тварин та ветеринарного забезпечення кінологічної служби Національної поліції України факультету ветеринарної медицини і технологій у тваринництві Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» (м. Кам'янець-Подільський). Виробничі дослідження проведено у фермерському господарстві «Подільська марка» Кам'янець-Подільського району та ТОВ НВА «Перлина Поділля» Шепетівського

району Хмельницької області.

Представлена робота підготовлена автором на основі власних експериментальних досліджень, які проведено з використанням сучасних: бактеріологічних, клінічних, лабораторних, гематологічних, імунологічних, біохімічні, молекулярно-біологічні та статистичних методів і чинних методик дослідження.

Одержані автором результати досліджень чітко і обґрунтовано відображенні у висновках та пропозиціях виробництву, також представленні у колективній монографії і патенті на корисну модель. Отже, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, представлених в дисертації Строяновської Л.В. є достатньою.

Повнота викладення матеріалів досліджень у опублікованих наукових працях. Результати досліджень, що опубліковані у наукових працях мають високий рівень новизни та науково-практичне значення, відображають мету та завдання дисертаційної роботи. Основні положення наукового дослідження викладено в 12 наукових працях, з яких 2 статті у закордонних виданнях, які проіндексовані у базах даних Scopus/Web of Science Core Collection, 4 статті у наукових фахових виданнях України, включених до категорії Б, 1 – колективна монографія, 4 праці – у матеріалах конференцій. Отже, з основними положеннями дисертації Строяновської Л.В. ознайомилось досить широке коло науковців і практиків з України та закордону.

Аналіз структури і змісту дисертації. Структура дисертації відповідає загальноприйнятим вимогам. Матеріали дисертаційної роботи викладено на 181 сторінці тексту комп'ютерного набору. Робота містить наступні розділи: анотації (українською та англійською мовами), вступ, огляд літератури, матеріали та методи досліджень, результати досліджень, їх аналіз та узагальнення, висновки, пропозиції виробництву, список використаних джерел літератури, додатки. Список використаних

літературних джерел нараховує 268 робіт. Дисертація також ілюстрована 16 рисунками, містить 43 таблиці та 6 додатків. Додатки містять копії патенту на корисну модель, акти виробничих випробувань ліпосомального препарату на основі етилтіосульфанілату у дослідних господарствах та актів впровадження в освітній процес закладів вищої освіти.

У розділі **«Вступ»** викладено актуальність теми, зв'язок з науковими програмами, мету і завдання досліджень, об'єкт, предмет і методи досліджень, наукову новизну одержаних результатів і практичне значення отриманих результатів, особистий внесок здобувача, апробацію результатів дослідження дисертації, публікації, представлено структуру і обсяг дисертації.

Розділ 1 **«Огляд літератури»** складається з семи підрозділів, у шести з них авторка подає аналіз опрацьованої ним української та зарубіжної наукової літератури відповідно до теми дисертаційного дослідження, а у сьомому – здобувачка зробила заключення з огляду літератури та зосередила увагу на питанні застосування альтернативних методів лікування запальних процесів у тварин на противагу антибіотикотерапії у ветеринарній практиці в Україні та необхідності подальшого наукового пошуку для вирішення даної проблеми.

У розділі 2 **«Вибір напрямків досліджень. Матеріали та методи досліджень»** окреслено основні напрямки роботи, етапи проведення, викладено схему проведення експериментів з оглядом використаних сучасних методів дослідження. Дисертаційну роботу виконано впродовж 2020–2023 р.р. на кафедрі гігієни тварин та ветеринарного забезпечення кінологічної служби Національної поліції України Закладу вищої освіти «Подільський державний університет», в лабораторії імунології Інституту біології тварин НААН та в лабораторії генетики Інституту розведення і генетики тварин ім. М.В. Зубця НААН. Виробничі дослідження проведено у фермерському господарстві «Подільська марка» Кам'янець-Подільського

району та ТОВ НВА «Перлина Поділля» Шепетівського району Хмельницької області..

Варто звернути увагу на те, що проведенні ґрунтовні імунобіологічні дослідження підтвердили ефективність застосування ліпосомального препарату за маститу у корів та підвищили цінність отриманих результатів.

Розділ 3 **«Результати власних досліджень»** складається з шести підрозділів, які відображають завдання та етапи досліджень і містять результати поставлених експериментів. Результати дослідження ілюстровані 43 таблицями та 16 рисунками. У підрозділах 3.1.2., 3.2., 3.3.2., 3.4.2, 3.5., наведені посилання на наукові публікації з результатами власних досліджень.

У підрозділі 3.1 наведено результати моніторингу захворюваності корів на мастит в дослідних господарствах.

У підрозділі 3.2 подано аналіз даних бактеріологічних досліджень, щодо етіологічної структури при клінічному і субклінічному маститах.

У підрозділах 3.3, 3.4 авторка представила результати досліджень впливу ліпосомального препарату на основі ЕТС на: морфологічні та біохімічні показники крові, клітинний і гуморальний імунітет корів хворих на клінічний та субклінічним мастит.

Експериментальна частина роботи також була проведена у напрямку встановлення зв'язку між алелями гена BoLA-DRB3 та кількістю соматичних клітин у молоці корів з субклінічним маститом, результати якої представлені у підрозділі 3.5. і можуть бути використані у селекційних програмах для формування дійного стада корів стійких до захворювань вим'я.

Терапевтична ефективність застосування препарату у формі ліпосомальної емульсії на основі етилтіосульфанілату коровам хворим на катаральний і субклінічний мастит представлена у підрозділі 3.6., була досліджена на достатній кількості тварин і мала вагомий позитивний

результат.

Дослідження проведені на досить високому науковому рівні з використанням сучасних методів, тому варто зазначити, що достовірність представлених у дисертації результатів власних досліджень не викликає сумніву.

У розділі 4 «Аналіз і узагальнення результатів дослідження» авторка аналізує, узагальнює і аргументує одержані результати власних експериментальних досліджень, порівнюючи їх із роботами інших науковців. Зроблені нею висновки цілком і повністю відповідають поставленим меті та завданням і узагальнюють результати одержані авторкою при проведенні досліджень. Пропозиції виробництву науково обґрунтовані, конкретні та можуть бути використаними лікарями ветеринарної медицини в практичній діяльності.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. При рецензуванні дисертаційної роботи порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації) та текстових запозичень не виявлено. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела.

Дискусійні зауваження та запитання до здобувача. Разом із позитивною оцінкою роботи вважаємо за доцільне звернути увагу на окремі зауваження та дискусійні питання:

1. Як Ви пояснюєте значну поширеність маститу в корів у господарствах різних форм власності, зважаючи на доступність ранньої діагностики даної патології?
2. Поясніть, чому згідно Ваших висновків мастит найчастіше реєстрували у корів третьої лактації?
3. Чи проводились дослідження щодо терапевтичної ефективності запропонованого Вами препарату у порівнянні з іншими засобами для лікування корів хворих на мастит?

4. Поясніть, яким чином компоненти досліджуваного препарату мали активуючий вплив на механізми природного й адаптивного імунітету у хворих корів.

5. Зважаючи на ґрунтовний аналіз зарубіжної літератури проведений Вами, назвіть основні наукові здобутки закордонних колег та практичні аспекти застосування ліпосомальних препаратів для лікування тварин із запальними процесами.

Наведені зауваження і дискусійні запитання, окремі помилки у тексті роботи не знижують позитивного враження про дисертацію, не зменшують її наукову цінність і практичне значення.

Загальний висновок. Загальний аналіз роботи та наукових праць дозволяє зробити висновок про самостійність і цілісність проведеного дослідження, його актуальність і науковий рівень, теоретичне й практичне значення. Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в роботі, достатньо повно викладені в опублікованих наукових працях. За змістом і оформленням дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 261 від 23 березня 2016 року (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 283 від 03.04.2019 р. та № 502 від 19.05.2023р.), наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України №759 від 31.05.2019р.) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 року (із змінами внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України №341 від

21.03.2022 р. та №502 від 19.05.2023 р.), а її авторка, СТРОЯНОВСЬКА
ЛІЛІЯ ВАСИЛІВНА заслуговує на те щоб її заслухали на спеціалізованій
вченій раді.

Рецензент

канд. вет. наук, доцент,

завідувач кафедри ветеринарного акушерства,

внутрішньої патології та хірургії

ЗВО «ПДУ»

Учений секретар ЗВО «ПДУ»

канд. с/г наук, доцент

Сергій КЕРНИЧНИЙ

Олена КОБЕРНІЮК

«05» травня 2025 року